

Ljubljansko geografsko društvo na severu Pakistana

Severna območja Pakistana zaznamujejo visoke gore in globoke doline – prav tu se srečujejo tri velika pogorja Hindukuš na zahodu, Karakorum na severu in Himalaja na vzhodu. Na razmeroma majhnem območju je gostota šest, sedem in osem tisoč metrov visokih gora edinstvena na Zemlji.

Izjemno dinamična in dramatična pokrajina je dodobra zaznamovala tudi življenje tamkajšnjih prebivalcev, ki že stoletja sušne doline spreminjajo v izjemno kulturno pokrajino. Zdi se, da gore in ljudje živijo v izjemni harmoniji, sožitju in medsebojnem spoštovanju.

Najbolj znana je dolina Hunza, ki ne slovi zgolj po mogočnih okoliških gorah, ampak tudi po svojih prebivalcih, ki dosegajo zelo visoko starost. Z domiselnimi namakalnimi sistemi, ki jih napajajo ledeniške vode, so dolino spremenili v pravo oazo, kjer pridelujejo različne vrste sadja in zelenjave, na višjih nadmorskih višinah (do 4.000 metrov) pa pasejo živino in drobnico. Prav zdrava prehrana, ki vsebuje veliko kozjega mleka in marelic, naj bi botrovala dolgi življenjski dobi in čvrstemu zdravju tamkajšnjih prebivalcev. Prav nič čudno ni, da so prvi raziskovalci, ki so v dolino prišli leta 1880, Hunzo označili za karakorumski "Šangri – La" - ali kar "raj na Zemlji".

Tudi ostale, manj znane doline severnega Pakistana so izjemno zanimive, poseben čar pa jim dajejo njihovi prebivalci, ki se razlikujejo tako po plemenski pripadnosti kot tudi po jeziku in kulturi.

Gorati severni Pakistan smo člani Ljubljanskega geografskega društva obiskali ravno v času cvetenja marelic, bližnja pobočja pa je še prekrivala sneg. Potovali smo po dolini reke Hunza, po kateri je nekoč potekala slavna svilena pot, sedaj pa jo z glavnim mestom Pakistana, Islamabadom povezuje znamenita cesta "KKH – Karakorum Highway", ki proti severu vodi na Kitajsko. Prvi del naše poti je bil namenjen spoznavanju regionalnih geotektonskih struktur, posebej pa so ga zaznamovali pogledi na najbolj zahodni himalajski osemtisočak Nanga Parbat (8.125 m).

Jezero Attabad (foto: Irena Mrak).

Tipična kulturna pokrajina na severu Pakistana (foto: Irena Mrak).

V nadaljevanju smo spoznavali značilnosti poledenitve in ledeniškega reliefa v dolini Hepar; nato pa smo se posvetili raziskovanju zgornjega dela Hunze, kjer je konec leta 2009 prišlo do zdrsra ogromnih količin ledeniško rečnega gradiva in matične kamnine, kar je zajezilo reko Hunza. Tako smo imeli edinstveno priložnost spoznati novonastalo jezero Attabad, ki je dolgo kar dobrih 20 kilometrov. Pojav prav nobenega geografa ne pusti ravnodušnega, saj so zanimive tudi družbenogeografske posledice tega dogodka, ki so nam jih predstavili domačini vasi Gulmit na severni obali jezera.

Po nekaj dneh smo se iz Karimabada, največjega naselja v dolini Hunza, kjer smo bili nastanjeni, podali proti Gilgitu, središču istoimenske province. Od tam smo pot po precej "zračni" cesti nad deročo reko Ind nadaljevali v Skardu, glavno mesto province Baltistan, ki je hkrati tudi izhodišče za številne gorniške odprave v osrčje Karakoruma. Geografi smo tokrat ostali na nižjih nadmorskih višinah in obiskali še dolino Hushe v bližini meje z Indijo, kjer smo dan pre-

živeli pri domačinih v vasi Machulu. Sprehodili smo se ob namakalnih kanalnih, kjer nam je Shujaat Ali razkril, kako pridelujejo odličen krompir in številne vrste sadja, prav tako pa nam je razložil dokaj zapletene zemljiško posestne razmere.

Zadnji del naše ekskurzije smo preživeli na karakorumski avtocesti, ki je zaradi lanskoletnih obilnih padavin zelo uničena. Ogledali smo si še glavno pakistansko arheološko najdišče Taxila, pred tem pa kosili v mestu Abbottabad, le streljaj od domovanja Osame bin Ladna. Nekaj ur za tem nas je presenetila novica o njegovem uboju, zato smo ogled Islamabada iz previdnosti omejili.

Kljub temu, da iz Pakistana zadnje čase prihajajo novice o nasilju in političnih nemirih, je območje, kamor je vodilo naše popotovanje, mirno in varno. Gorske doline, kjer vsakdanje življenje poteka po ustaljenem ritmu, so daleč stran od dnevnih političnih dogajanj in ostajajo pravi izziv za geografska raziskovanja.

Irena Mrak

SY_CULTour - Sinergija kulture in turizma: uporaba kulturnih vrednot v manj razvitih ruralnih območjih

Marca 2011 se je pod vodstvom Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU pričel projekt SY_CULTour, ki želi izboljšati upravljanje kulturnih dobrin na manj razvitih ruralnih območjih, s tem pa odpreti nove možnosti za dohodke ter dodatne zaposlitve v turizmu. Prvi korak k temu je oblikovanje skupne metodologije za upravljanje kulturnih dobrin na ruralnih območjih, pri tem pa je aktivno sodelovanje interesnih skupin ključnega pomena. Uporaba metodologije bo prispevala k promociji novih destinacij, ki ne bodo temeljile na masovnem turizmu. Metodologija bo uporabljena in preizkušena na pilotnih območjih, kjer bodo oblikovane medsektorske mreže, sestavljene iz lokalnih in regionalnih javnih organov ter ponudnikov turističnih storitev.

Izkušnje iz pilotnih območij bodo združene v skupen predlog za oblikovanje in pridobitev Evropskega znaka za trajnostne kulturno-turistične destinacije pod okriljem Mreže evropskega kulturnega turizma. Ta proces